

LEDEN 2019

OBSAH

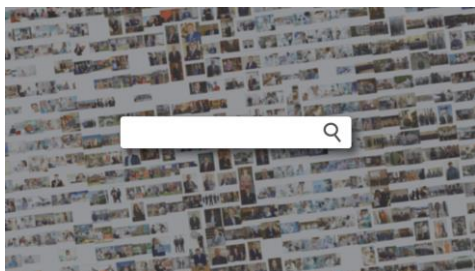
- O čem se psalo v lednu 2019
- Skomírá vám motivace k vědecké práci? Zkuste náš mentoring
- Oslavte s námi Mezinárodní den žen a dívek ve vědě
- Perličky
- Aktuality

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v prvním čísle tohoto roku vám tradičně přinášíme výběr ze světových médií či bližší informace o náboru do našeho mentoringového programu pro začínající vědce a vědkyně. Dozvíte se také, jakým způsobem si letos budeme připomínat Mezinárodní den žen a dívek ve vědě. Ten letos připadá na 11. února a my budeme rády, když se k naší kampani připojíte. V neposlední řadě bychom vás rády informovaly o zapojení Národního kontaktního centra – gender a věda do dvou nových projektů Horizontu 2020 GE Academy a Gender-SMART, které se věnují genderovým tématům ve vědě a výzkumu na evropské úrovni.

Inspirativní čtení přeje

NKC – gender a věda

Zobrazování mužů a žen na Internetu

Americká agentura Pew Research Center analyzovala 10 000 internetových snímků zobrazujících muže a ženy v různých pracovních pozicích a následně je srovnala se skutečným stavem. Z analýzy vyplývá, že virtuální zobrazování mužů a žen ve vybraných zaměstnáních zásadně neodpovídá skutečnosti. Ženy jsou daleko méně zobrazovány, a to i v těch povoláních, ve kterých pracují častěji než muži. Na vzorku zkoumaných snímků a 105 druzích povolání se muži vyskytují v 60 %. Podle statistik amerického ministerstva práce by muži v daných pozicích měli být zastoupeni v 54 %. O dalších zjištěních studie a podrobnostech se můžete dočíst v [tomto článku](#).

Ženy a vědecká ocenění

Není pochyb o tom, že vědecká ocenění mají na kariéry vědkyň a vědců nadoslovný dopad. Dotyčné vědkyni či vědci dodávají pocit zadostiučinění, zajistí mediální pozornost a u grantových agentur body navíc, píše časopis *Nature*. Autoři a autorka článku [Women who win prizes get less money and prestige](#) si také všímají, že ty nejvýznamnější vědecké ceny jsou udělovány hlavně mužům, což může mít vliv na volbu povolání a vědecké kariéry.

Letmý pohled do historie udělování té nejprestižnější cen ze všech, Nobelovy ceny, je všeříkající. Z celkového počtu 935 ocenění ji získalo pouhých jednapadesát žen. Například Nobelova cena za ekonomii byla poprvé udělena ženě až v roce 2009 Američance Elinor Ostrom. Nobelova cena za fyziku byla ženě udělena zatím jen třikrát; naposledy ji získala v loňském roce Kanaďanka Donna Strickland. Znamená to, že od dob Marie Curie Skłodowské nebyla udělena žádné ženě po dobu 55 let. Jen tak na okraj, jméno Donny Strickland se objevilo ve Wikipedii až v den, kdy jí byla cena udělena.

Autoři zmiňovaného článku zanalyzovali udělování cen v oboru biomedicíny. Z 525 různých cen v USA bylo oceněno 2 738 mužů a 437 žen. Autoři a autorka rovněž upozorňují, že doposud nebyla vypracována podrobná kvantitativní analýza udělování vědeckých cen a je načase, aby tak někdo učinil.

Ekonomie je málo, buďme pozitivní

Žen ekonomek je jako šafránu, píše [britský týdeník The Economist](#). Není tedy divu, že je všude můžete potkat například na konferenci každoročně pořádané americkou hospodářskou komorou (American Economic Association; AEA). A protože sama AEA si je nedostatku žen v ekonomii vědoma, v zájmu přilákání nových duší do světa ekonomie či udržení těch stávajících požádali zkušené ekonomky, zda by na té letošní mohly promluvit v ryze pozitivním duchu, a své zkušenosti se sexismem a šovinismem mužských kolegů sdílely se svými mladšími kolegyněmi až neformálně na baru. Zda tato taktika byla nebo bude účinná, není známo. I tak má AEA v plánu zjistit přesné důvody, proč se ženy do oblasti ekonomie nehrnou, nebo proč odpadávají. AEA tedy provedla dotazníkové

šetření, jímž hodlá zjistit, zda byly ženy-ekonomky někdy ponižovány nebo sexuálně obtěžovány. Výsledky mají být známy v dubnu.

Seznam přání matek akademiček

Být akademičkou a k tomu matkou nese specifické výzvy, píší matky akademičky na blogu *Mama Is An Academic*, publikovaném na webu *Nature*. Vyzývají své kolegyně – matky působící ve vědě a akademické sféře –, aby sepsaly několik bodů, kterým by vědecké instituce a vysoké školy měly při zaměstnávání vědkyň věnovat pozornost. Mezi nimi se například objevil požadavek nastavit systém norem a procesů pro zaměstnávání žen na mateřské/rodičovské; uznávat mateřskou/rodičovskou

dovolenou jako kariérní pauzu, ale zároveň udržovat s matkami vědkyněmi nepřetržitý kontakt; umožnit matkám flexibilní pracovní dobu a mít možnost vzít s sebou potomka na porady, konference aj. Jaké další rady doporučují matky z blogu *Mama Is an Academic*, se dočtete [zde](#).

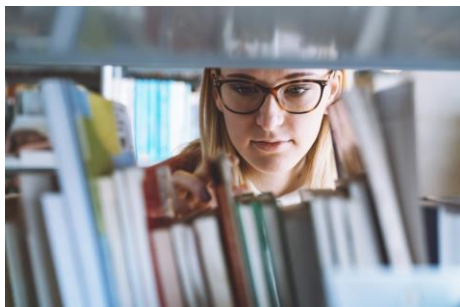
Více žen do evropských ulic

Týdeník [The Economist](#) si všímá nerovností v pojmenování ulic evropských měst. Ulice pojmenované po ženách jsou v naprosté většině měst vzácností. V Paříži má například 31% ulic v názvu nějakého muže, ženy jsou zastoupeny jen ve 2,6%. Podle [iRozhlas.cz](#) je v Praze 1 659 mužských ulic a 80 ženských. Brno má v názvech ulic 786 mužských a 36 ženských, zatímco

Ostrava 709 mužských a 34 ženských jmen.

V některých městech se aktivisté a aktivistky rozhodli s tímto přežitkem skoncovat. Takže v Paříži nyní najdete ulici, pojmenovanou po francouzské filozofce Emilie du Châtelet nebo zpěvačce Beyoncé. Jiné samosprávy se raději chopily akce samy a nerovnost preventivně napravily. Například francouzské městečko La-Ville-aux-Dames pojmenovalo většinu svých ulic po ženách.

Věda je ideální oblastí, kde hledat inspiraci. No řekněte, nelíbila by se vám taková ulice Albíny Dratvové, Zdeny Rábové nebo Milady Paulové? O pojmenování ulic rozhodují zastupitelstva jednotlivých obcí, u statutárních měst často na návrh jednotlivých městských částí. Zastupitelstvu v Praze i Brně radí ve výběru názvů místopisná komise. Podat návrhy může úplně každý.

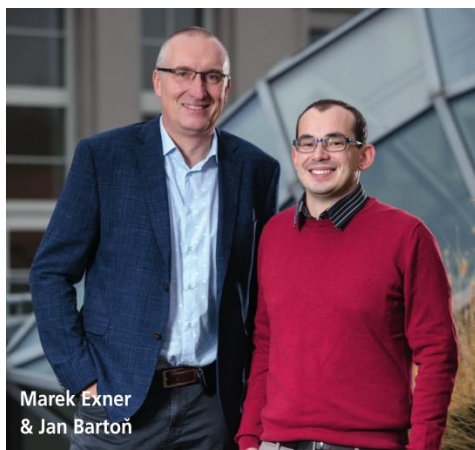
Proč ženy méně publikují

Obecně se věří, že vědci publikují dvakrát víc než vědkyně, píše se v [článku](#) na webu norské Komise pro genderovou rovnost a diverzitu ve výzkumu (Committee for Gender Balance and Diversity in Research, KIF). Lynn P. Nygaard a Karim Bahgat pět let zkoumali produktivitu výzkumníků a dospěli k závěru, že muži mají o 50 procent větší počet publikací pouze v případě, kdy do hodnocení

nejsou zahrnuty knihy, kapitoly v knihách, částečné spoluautorství, pracovní zařazení a vzdělání. V takovém případě se totiž skóre vyrovnává. Více ve studii [What's in a number? How \(and why\) measuring research productivity in different ways changes the gender gap](#).

SKOMÍRÁ VÁM MOTIVACE K VĚDECKÉ KARIÉŘE? ZKUSTE NÁŠ MENTORING!

Kateřina Cidlinská

Marek Exner
& Jan Bartoň

Máme za sebou třetí ročník mentoringového programu pro začínající vědkyně a vědce a spustili jsme registraci na ročník čtvrtý. Proto se s vámi nyní podělíme o to, co se dělo minulý rok, a prozradíme, co chystáme na rok 2019.

Na úvod pár suchých faktů. Třetího ročníku se zúčastnilo 87 mentees (64 žen a 23 mužů), z toho 76 z řad doktorandských a 11 z řad postdoktorandských. Mentees pocházeli z 19 různých institucí po celé ČR i ze zahraničí. V minulém roce se totiž tři mentees rozhodly využít program jako součást své snahy vrátit se zpět do Čech po dlouhodobé zahraniční mobilitě.

Necelé dvě třetiny mentees působí v oblasti sociálních a humanitních věd. To však rozhodně neznamená, že lidé z technických a přírodních věd nejsou vítáni, naopak. Budeme rády, když bude příští rok poměr těchto dvou hlavních oblastí vyrovnanější.

Naši mentees v minulém roce spolupracovali s pěti mentorkami a třemi mentory. Pokračuje tedy trend, kdy mentees nejvíce využívají tzv. peer mentoringu, tedy spolupráce a vzájemné podpory s ostatními mentees, a také workshopů zaměřených na profesní a osobní rozvoj, které pro ně organizujeme. Jako obzvláště přínosné přitom tradičně hodnotí zjištění, že i na jiných institucích a v jiných oborech se lidé potýkají s podobnými problémy, a oceňují zejména sdílení zkušeností a rad. I tento rok vzešly jak ze spolupráce mezi samotnými mentees, tak mezi mentees a mentorkami a mentory, návrhy na společné výzkumné projekty. Držíme tedy palce a věříme, že i příští ročník programu přinese takovéto výzkumné příležitosti nejen novým mentees, ale také těm bývalým. Z těch se totiž postupně stávají naši mentoři a mentorky, za což jim moc děkujeme.

Ivana Šindlerová
& Petra Buňatová

Cílem mentoringu však není jen individuální podpora, ale také utužování vztahů v mentoringové komunitě, kterou se nám postupně daří budovat. Za tímto účelem jsme minulý podzim uspořádaly setkání bývalých a aktuálních mentees s přednáškou o predátorských časopisech a diskusí se dvěma šéfredaktory impaktovaných časopisů. Pro velký úspěch podobnou akci určitě zopakujeme i v roce 2019.

O přínosech programu se můžete dozvědět více v knize rozhovorů s našimi mentees [Mentoring: co v příručkách nenajdete](#) či na [plakátových výstavách](#) z jednotlivých ročníků.

Nový ročník programu poběží od začátku března do konce roku 2019. Registrovat se můžete do 8. 3. 2019 [zde](#), kde také najdete další informace o programu. V případě jakýchkoli dotazů se neváhejte obrátit na vedoucí programu Kateřinu Cidlinskou na e-mail katerina.cidlinska@soc.cas.cz nebo telefon 210 310 322.

OSLAVTE S NÁMI MEZINÁRODNÍ DEN ŽEN A DÍVEK VE VĚDĚ 2019

#ZenyVeVede

#WomenInScience

NKC – gender a věda se prostřednictvím kampaně na Facebooku i tento rok připojí k Mezinárodnímu dni žen a dívek ve vědě, stanoveným OSN na 11. únor. Letos připomeneme vědkyně a jejich úspěchy uplynulého roku. Každý den od 4. do 11. února představíme ženy a dívky, které v loňském roce přispěly k rozvoji české i světové vědy.

Zároveň vyzýváme vědkyně a širokou veřejnost, aby se zapojily a přispěly jmény známých i méně známých badatelek, jejichž vědecké výsledky a objevy se do světla reflektorů mediálního zájmu v roce 2018 třeba ani nedostaly.

Jak na to?

Od 4. do 11. února sdílejte na naší [facebookové stránce](#) jméno vědkyně a popište její úspěch nebo na něj rovnou odkažte. Napsat můžete také o svém vlastním počínu. Přiložit můžete také fotografii nebo o tom natočit video a přidejte hashtagy kampaně #Zenyvevede #WomenInScience.

Podrobnosti o kampani a instrukce, jak se zapojit, najdete [zde](#).

PERLIČKY

Posun ve vykazování dat VŠ pro MŠMT

Ve vykazování výročních zpráv o činnosti a hospodaření vysokých škol ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy nastal velký posun. Nově budou jednotlivé fakulty, senáty aj. v souhrnných tabulkách uvádět věk i úvazky rozlišené podle pohlaví. Více na [webu MŠMT](#). NKC – gender a věda takový posun vítá.

25. leden 2019 Den výzkumu zdraví žen v USA

Kongresu byl předložen návrh ustanovit den 25. ledna jako [Den výzkumu zdraví žen](#). Podle Jan Schakovsky, jedné z předkladatelek, je nutné do výzkumu zahrnout rovným dílem ženy, jelikož jen takový výzkum vede ke kvalitnějším lékům. Ženy mají v současné době v biomedicinském výzkumu daleko menší zastoupení než muži.

Heyrovského ústav získal prestižní evropskou cenu v oblasti lidských zdrojů

Nedostatek kvalifikovaných sil na trhu práce se nevyhýbá ani oblasti vědy. Výzkumná pracoviště se kromě toho, jak udržet mladé talenty, potýkají také s tím, jak do České republiky nalákat zahraniční, renomované experty. Jednou z možností je získání ocenění HR Excellence in Research Award, které potenciálním zaměstnancům garantuje profesionální, přátelské a na etice a transparentnosti založené pracovní prostředí. Heyrovského ústavu se jako prvním z pracovišť Akademie věd podařilo získat toto prestižní evropské ocenění. Více informací o ceně a Ústavu si můžete přečíst v [článku](#) na webu Věda a výzkum.

Akademické dráhy 2018

V prosinci 2018 ukončilo NKC – gender a věda dvouletý projekt s názvem Analýza bariér a strategie podpory rovných příležitostí ve vědě (2017–2018) financovaný z operačního programu [Zaměstnanost Evropského sociálního fondu](#). Uskutečnily jsme reprezentativní dotazníkové šetření, desítky rozhovorů a rešerší.

Nejzajímavější výsledky jsme v druhé polovině roku 2018 zveřejnily v blozích na serveru [vedavyzkum.cz](#). Odborné zprávy z výzkumu, rešerše příkladů zahraniční praxe v oblasti genderové rovnosti a návrhy opatření na podporu rovnosti si nyní můžete stáhnout v PDF formátu.

- Akademici a akademičky 2018: zpráva z dotazníkového šetření ([ke stažení v PDF](#))
- Akademici a akademičky 2018: zpráva z kvalitativní studie ([ke stažení v PDF](#))
- Genderová rovnost ve vědě, výzkumu a vysokém školství: příklady praxe ([ke stažení v PDF](#))
- Akademici a akademičky 2018: návrhy opatření ([ke stažení v PDF](#))

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Výzkum a publikace vznikly v rámci projektu Analýza bariér a strategie podpory genderové rovnosti ve vědě a výzkumu, Registrační číslo projektu CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_028/0003571. Projekt je financován Evropskou unií z Evropského sociálního fondu, OP Zaměstnanost.

NKC - gender a věda partnerem ve dvou nových projektech H2020

NKC – gender a věda je od ledna 2019 nově zapojeno do projektu [Gender Equality Academy](#) (GE Academy) Horizontu 2020. Cílem projektu GE Academy je budování kapacit na prosazování genderové rovnosti ve výzkumu a inovacích a na vysokých školách v členských státech EU. GE Academy bude vyvíjet různé školicí moduly (workshopy, webináře, letní školy, online kurzy aj.) a na míru šité školicí materiály v oblasti genderové rovnosti ve výzkumu. NKC – gender a věda bude mít v tomto projektu na starosti vývoj a implementaci hodnocení potřeb institucionálních aktérů a bude dohlížet nad kvalitou projektu. V neposlední řadě bude v rámci ČR spolupracovat s výzkumnými a vysokoškolskými institucemi tak, aby jim výstupy a školicí akce vyvinuté v rámci projektu byly co nejvíce k užítku.

Gender Equality
GE ACADEMY

Naše oddělení je nově rovněž součástí projektu Gender-SMART, jehož cílem je podporovat genderovou rovnost ve výzkumných institucích a grantových organizacích v oblasti zemědělství a vědách o živé přírodě. Tyto oblasti patří k těm nejvíce zatíženým genderovými předsudky. Cílem projektu sdružujícího devět organizací z osmi evropských zemí bude sestavit transformativní a na míru šité plány na odbourávání genderových nerovností ve výzkumu, prosazování procesů rozhodování podporující rovné příležitosti, zavádění genderových aspektů do grantových systémů, výzkumu a výuky. NKC – gender a věda bude mít v projektu na starosti vytvoření formativního plánu na monitoring a evaluaci, průběžný monitoring implementace plánu genderové rovnosti, proces zavádění strukturálních změn a hodnocení implementace projektu.

Vzdělávací politika do 2030

V pondělí 7. ledna 2019 se poprvé sešel expertní tým, kterému byla ministrem školství mládeže a tělovýchovy svěřena úloha přípravy Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030. Osmičlenná expertní skupina má za úkol připravit materiál Hlavní směry vzdělávací politiky České republiky do roku 2030. Dokument se stane základem nově vytvořené strategie vzdělávacího systému ČR pro dalších deset let. Předsedou expertní skupiny byl jmenován prof. Arnošt Veselý z Institutu sociologických studií FSV UK. Více na [webu MŠMT](#).

Vítání nové knihy o genderové nerovnosti v odměňování

Sociologický ústav AV ČR a Nesehnutí Vás srdečně zvou na vítání knihy *Genderové nerovnosti v odměňování: problém nás všech* autorek Aleny Křížkové, Romany Markové Volejníčkové a Marty Vohlídalové.

Vítání proběhne 31. ledna od 17:00 hod. v Akademickém konferenčním centru, Husova 4a, Praha 1. Kniha je dostupná online a je možné si ji objednat [zde](#).

Workshopy ve Vídni

Ve dnech 4. – 5. března a 7. - 8. března 2019 proběhnou ve Vídni dva workshopy týkající se prosazování genderové rovnosti. Podrobnosti a registrační formuláře na první workshop *How to design, implement and follow-up a Gender Equality Plan* najdete [zde](#) a na druhý *Monitoring and Evaluation of Gender Equality Policies* [zde](#).

Víte o něčem zajímavém, o čem bychom měly psát v newsletteru? Napište nám na nkc@soc.cas.cz

NEWSLETTER LEDEN 2019

Měsíčník newsletter vydává Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. ISSN 1801–7339.

Newsletter vychází s podporou grantu Inter-excellence LTI17013 a podporou RVO 68378025_Rozvoj výzkumné organizace_ SOÚ AV ČR.

Adresa redakce: Jiřská 1, Praha 1 110 00

Redakce: NKC – gender a věda

Korektury: Alena Ortenová

K odběru newsletteru se lze přihlásit na webových stránkách www.genderaveda.cz

Sledovat nás můžete také na sociálních sítích:

